הקדישו הדר בו מעלה שכר להקדש · הקדישו הדר בו היכי מצי מקדיש א] לה "איש כי יקדיש ביתו קדש" אמר רחמנא *מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו: הכי קאמר הקדישו משכיר, הדר בו מעלה שכר להקדש · הקדישו משכיר' היכי דייר ביה *במעילה קאי, ותו "מעלה שכר להקדש", כיון דמעל ביה נפיק ליה שכר לחולין? דאמר "לכשיבא שכרו יקדש", והא אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם: אמר רב יהודה אמר רב הא מני ר"מ היא דאמר *אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם איכא דאמרי א"ל רב פפא לאביי ואמרי לה ב] רב מרי בר חמא לרב חסדא במאן כר"מ דאמר אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם? אמר ליה ואלא כמאן:

מתני' *חייבי ערכין ממשכנין אותן ג] *חייבי חטאות ואשמות אין ממשכנין אותן, חייבי עולות ושלמים ממשכנין ד] אותן, אע"פ שאין מתכפר לו עד שיתרצה שנאמר "לרצונו" כופין אותו עד שיאמר "רוצה אני" *וכן "אתה אומר בגיטי נשים כופין אותו עד שיאמר "רוצה אני":

גמ' אמר רב פפא פעמים שחייבי חטאות ממשכנין אותן, חייבי עולות אין ממשכנין אותן: חייבי חטאות ממשכנין אותן ה] בחטאת נזיר דכיון *דאמר מר אם גילח על אחד משלשתן יצא ואם נזרק עליו אחד מן הדמים הותר הנזיר לשתות יין וליטמא למתים פשע בה ולא מייתי, חייבי עולות אין ממשכנין אותן *בעולת יולדת, מאי ניהו דאקדמיה קרא, והאמר *רבא למקראה הקדימה הכתוב, אלא בעולת מצורע דתניא* רבי ישמעאל בנו של רבי ו] (יהודה) בן ברוקה אומר כשם שחטאתו ואשמו ז] (עיכבתו) כך עולתו (עיכבתו): ואף על פי שאין מתכפר לו עד שיתרצה ח]: ת"ר "יקריב אותו" *מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו? ת"ל "לרצונו" הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני: אמר שמואל עולה צריכה דעת שנאמר "לרצונו" מאי קמ"ל תנינא אף על פי שאין מתכפר לו עד שיתרצה שנאמר לרצונו? לא, צריכא דפריש ליה חבריה מהו דתימא כי בעינן דעת מדידיה, אבל מדחבריה לא, קמ"ל זימנין דלא ניחא ליה דליכפר במידי דלא דידיה, מיתיבי חטאתו ואשמו של פלוני עלי:

לדעת

רש"י

הקדישו הדר בו וכו' · קס"ד שהדר בו (א) הקדישו : ט] [נפיק ליה שכר לחולין] ונ"ל דל"ג שכר וה"ג כיון דמעל נפיק ליה לחולין · כלומר משנהגה בתשמיש הבית ומעל יצא הבית לחולין כדתנן מעילה (דף יט:) אין מועל אחר מועל במוקדשין אלא בבהמה וכלי שרת בלבד וקרן וחומש אית ליה לשלומי ולא שכר להקדש דכל מידי דהקדש מכי מעל ביה נפיק לחולין דאמרינן במסכת מעילה (דף יח·) אין מעילה בכל מקום אלא שינוי וכן הוא אומר וימעלו בני ישראל מעל ביי' ויעבדו את הבעלים והיינו שינוי שמוציאו מהקדש לחול : לכשיבא שכרו יקדש · השכר והבית לא הקדיש : מתני' ממשכנים אותן י]· עולות ושלמים אע"ג (דשלמים) מכפרת אעשה הואיל ולאו חובה היא עליה לא חשיב לה כפרה ואתי לשהויי הלכך ממשכנין אותן : גמ' משלשתן · חטאת או עולה או שלמים דג' קרבנות כתובין בו ואמרי' בספרי דבי רב ואחר ישתה הנזיר יין אחר מעשה יחידי : בעולת יולדת · דלא משתריא בקדשים עד דמתיא לה : מאי ניהו דאקדמה קרא · כלומר מאי טעמא אמרת דעולתה מעכבתה, משום דאקדמיה קרא עולה מקמי חטאת דכתיב "תביא כבש בן שנתו לעולה וגו'": והאמר רבא למקראה הקדימה הכתוב · שתהא נקראת במקרא תחילה ולא שתקרב תחילה בפרק כל התדיר במסכת זבחים (דף צ·) : דאפריש ליה חבירו · שהיה זה חייב עולה ובא חבירו והפרישה משלו לכפרתו של זה וקאמר שמואל דבעינן שיודיע את המתכפר : מדידיה · כגון היכא דב"ד ממשכנין אותו צריך שיאמר "רוצה אני":

לדעת

תוספות

מלות חלילה (יבמות קג:) א"ר *פפא משמיה דרבא יא] [סנדל] המוסגר לא תחלוץ ואם חללה חליצתה כשרה סנדל המוחלט לא תחלוץ ואם חללה חליצתה פסולה ופרש"י שם דסנדל המוסגר לא תחלוץ בו לכתחלה משום גזירה דסנדל המוחלט מיהו אם חללה חליצתה כשרה משום דמלות לאו ליהנות ניתנו אלמא משמע סנדל המוחלט אסור בהנאה וי"ל דאין הכי נמי דהוה אסור בהנאה והא דקאמר הכא דהאומר לו הרי שלך לפניך היינו כגון דא"ל בית זה וכיון דהוא בעין אינו חייב להעמיד לו בית אחר מיהו הוא הפסיד שכרו והוי כמו מתה או נשברה דאמר התם חייב להעמיד לו חמור אחר ופרש"י שם. או יפסיד שכרו: הכי קאמר הקדישו משכיר הדר בו מעלה שכר להקדש · יב] תימה דהכא משמע דמשכיר יכול להקדיש ביתו אחר שהשכירו אע"ג דמשתעבד לשוכר ובכתובות פ' אף ע"פ (דף נט: ושם) אמר הא לא דמיא אלא לאומר שדה זו שמשכנתי לך לכשאפדנה תקדש דקדשה משמע דווקא משום דקאמר לכשאפדנה אבל לאלתר לא מצי מקדיש לה הכא נמי לא מצי מקדיש ליה ובפ' איזהו נשך (ב"מ עג: ושם) אמרינן רב מרי בר רחל משכן ליה ההוא עובד כוכבים ביתא אזל זבניה לרבא נטר שתא ושקל אגר ביתא אמטי ליה לרבא א"ל האי דלא אמטאי אגר ביתא עד האידנא משום דהוה משכנתא ולא הוה יג] עובד כוכבים מסלק ליה השתא ניסקיל [מר] אגר ביתא משמע דיכול הלוה למכור וא"כ אמאי אינו יכול להקדיש מיד ואור"י דכן הדין המותר יותר מכנגד מעותיו הוא יכול להקדיש ולמכור מיד והא דאמר התם לכשאפדנה דמשמע אבל השתא אינו יכול להקדיש היינו כשהוא רוצה להקדיש הכל וההיא דאיזהו נשך (שם) זבין לו המותר והכא יכול להקדיש המותר והא דאמר הדר בו מעלה שכר להקדש היינו משום דיש לו להקדש שותפות עמו ואין כל אחד יכול לברר חלקו ויש מחלקין בין משכיר ללוה דדוקא לוה שלא תחזור אליו עד בלא פרעון מעות ההוא ודאי לא מצי להקדיש אבל משכיר שלאחר השלמת זמן השכירות תחזור לו בחנם יכול הוא להקדיש מיהו ההיא דאיזהו נשך לא מיתרצא בהכי מיהו תימה דאשכחן בעלמא הקדיש לוה וזבין לוה משמע דמצי מקדישו ומזבין מיהו ב"ח מוציאו מיד ההקדש ומיד הלוקח כשירצה לגבות חובו אם אין לו לגבות ממקום אחר מידי דהוה אעשה עבדו אפותיקי מכרו או הקדישו דב"ח מוציא הימנו מיהו כל זמן שלא גבאו הוא קדוש ומכור *הכא משמע דמשכיר יכול להקדיש הכי נמי יכול לאסור על השוכר וכן הלכה *הכא משמע דאין השוכר יכול להקדיש מדפריך הדר בו היכי מצי מקדיש ליה איש כי יקדיש את ביתו אמר רחמנא מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו וקשה דבתוספתא תניא אם הקדישו שוכר מקודשת ויש לומר הכא נמי השוכר מצי מקדיש ליה כל זמן שהוא ברשותו וה"ה דמצי אסר ליה לכולי עלמא כל ימי שכירותו והא דפריך הכא היכי מצי מקדיש ליה יד] (והאי) [ההאי] דקאמר מעלה שכר להקדש טו] (הכא) פריך והכי [פריך] היכי מצי מקדיש לענין דמעלה שכר הא אינו טז] ברשותו מיהו תימה דהכא משמע דמשכיר מצי מקדיש ליה ובתוספתא תניא דאינה מקודשת וזה לשון תוספתא* השוכר שדה מחבירו ועמד השוכר והשכירה לאחר רשאי בעל הבית שיאמר לו אין לי חשבון עם כל אדם אלא עמך עמד בעל הבית ומכרה מחשבין עם בעל הבית עמד בעל הבית והקדישה אינה מקודשת עד שתחזור לרשותו יז] וכל מה שנהגה ממנו הרי זה מקודשת עמד השוכר והקדישה הרי זה מקודשת עד שתצא מרשותו ומעלה שכר להקדש עד כאן לשון התוספתא וי"ל דהא דתניא בתוספתא דאין המשכיר יכול להקדיש היינו כשהקדיש לו שכרו והכא מיירי בשלא הקדיש שכרו וה"נ איתא בירושלמי יח] דמקום שנהגו המשכיר בית לחבירו ועמד והקדיש הרי זו מקודשת יט] אימתי בזמן שלא הקדיש לו שכרו אבל הקדיש לו שכרו הרי זה כן] *דבריו חנם :

הכי גרסינן כיון דמעל נפיק ליה שכר לחולין וכן הוא ברוב ספרים וה"פ כיון דמעל כו' כלומר שכר הבית נפיק לחולין שהרי חבירו כא] הקדיש (השכיר) את הבית והוא לא ידע ומעל כשדר בו ונפיק ליה כב] *השוכר בתורת מעילה אבל אין לפרש כיון שמעל נפיק הבית לחולין כג] וכפרש"י*) וקאמר לו ר"מ אמר על ההיא דתניא בתוספתא דמעילה (פ"ב) בקע בקרדום של הקדש ובא חבירו ובקע בו ובא חבירו ובקע בו כולם מעלו ובשילהי פרק הנהנה (מעילה יט:) תנן אין מועל אחר מועל בקדשים אלא בבהמה וכלי שרת היינו דקדושת הגוף לא מתחלל ע"י מעילה כמו קדושת דמים וקרדום לאו היינו כלי שרת **) אלא קדושת דמים הוא ולא כד] יחשב כלי שרת מטעם שמביא אחרים לידי קדושת הגוף הוא עצמו לא כל שכן שיבא לידי קדושת הגוף דמהאי טעמא חשבינן שאר כלי שרת קדושת הגוף :

כה] כי דייר ביה במעילה קאי · ואע"פ שלא פגם מעל כדתנן [ר"פ הנהנה] (דף יח·) הנהנה מן ההקדש ש"פ אע"פ שלא פגם מעל ואע"ג דאין מועלין במחובר לקרקע כדאיתא במס' מעילה פרק הנהנה מן ההקדש (שם:) נ"ל הך סוגיא דהכא אתיא כרב דאמר תלשו ולבסוף חברו הוי תלוש כדאמר המשתחוה לבית אסרו ובפרק הנהנה (דף כ· ושם) נמי מייתי לה להאיא דרב דאמר התם וכיון דבני להו מיהא מעל כו] :

*) ג"י נ"ק וקצ: מההיא דתניא בתוספתא **) עי' נ"ק ובתוס' מנחות קה:

רבינו גרשום

שאין יכול לומר לו הרי שלך לפניך שהרי נותץ] : הקדישו · השוכר : הדר בו · שלא (נתנגע) ברשותו (שלו) : כיון דמעל · מה שנהגה ממנו : נפק ליה שכר לחולין דמשום הכי חייב קרבן: [מעילה · הנהנה מקדשי שמים · משום דמפיק קדושה לחולין · כגון דאמר המקדיש הכי] לכשיבואו דמיו יקדשו לא מעל שוב דלא הקדיש בית אלא שכירות הקדיש : חייבי ערכין ממשכנין אותן · [הגזבר] אם ישהום דכיון דלאו לכפרה אתו ולא מהדר ליתנן: [חייבי חטאות ואשמות אין ממשכנין דכיון דלכפרת עצמו הן זהיר להביאן: חייבי עולה ושלמים ממשכנין אותן דלא אתו לכפרה ויתרשל להביאן]: אע"פ שאין מתכפר לו · האי מתכפר [לו] לא כפרה ממש אלא אע"פ שאין מתקבלין לרצון עד שיתרצה להביאן מעצמו: שנאמר לרצונו · לפני ה' אפילו הכי ממשכנין אותן [וכופין אותו] עד שיאמר רוצה אני: וכן אתה אומר בגיטי נשים · אע"ג דגט המעושה פסול כופין אותו עד שיאמר רוצה אני וכשר: על אחד משלשתן · [או אעולה או אשלמים או אחטאת יצא] הלכך אם גילח על העולה צריך למשכנו להביא חטאת: בעולת יולדת · שאינה יכולה להביא חטאתה עד שתביא עולתה קודם: [הואיל ואקדמה קרא · דכתיב אחד לעולה ואחד לחטאת ולא פשעה בה: למקראה הקדימה הכתוב · כלומר לקרות העולה קודם לחטאת הקדימה הכתוב אבל להקרבה לא אקדמה: אלא לעולת מצורע · אין צריך למשכן דתניא כו']: עולה צריכה דעת · כלומר המביא עולה צריך להביאה לרצונו: דאפריש ליה חבריה · אם חברו הפריש בגינו עולה שלא צריך להפרישה לרצונו של נודר: מדידיה · היכא דמפריש משלו אבל כשמפרישה חבירו בשבילו נימא דניחא ליה שחברו נותנה בשבילו ולא בעינן למישייליה דודאי ניחא ליה: קמ"ל · דבעינן למישייליה דזמנין דלא ניחא

שיטה מקובצת

א] מקדיש ליה איש : ב] לה רמי בר תיבות רב מרי נמחק: ג] חייבי עי' (תוס' ר"ה דף ו ע"א ב"ק דף קנ) : ד] אותן (ב"ק דף מ) : ה] בחטאת נזיר · גליון ה"ה דהרי מצי למימר כגון שאמרו לו עדים אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי דבודאי לא יביא אם לא ימשכנהו כיון שהוא אומר שלא אכל' הרא"ש ז"ל : ו] ר' יוחנן בן ברוקה: ז] ואשמו מעכבתו כך עולתו מעכבתו: ח] שיתרצה וכו' ת"ר : ט] נפיק ליה שכר לחולין ונראה לרבי דל"ג שכר וה"ג כיון דמעל ביה נפיק ליה : י] אותו הגזבר נכנס לביתו וניטל בע"כ הס"ד ומה"ד חייבי חטאות ואשמות כיון דלכפרה אתו לא שהי ליה ואין ממשכנין אותן עולות ושלמים אע"ג דעולה [מכפרת]:יא] דרבא סנדל המוסגר:יב] תימה' עיין בהר"ן במסכת כתובות בפ"ה: יג] הוה מצי עובד כוכבים מסלק לי השתא : יד] ליה והאי דקאמר : טו] להקדש פריך היכי : טז] ברשותו · גליון אבל כל זמן שכירתו יכול להקדיש וה"ה דמצי אוסר ליה כל ימי שכירתו' הר"י ז"ל : יז] לרשותו אבל מה תיבת וכל נמחק : יח] בירושלמי בפרק מקום שנהגו אות ד' נמחק : יט] מקודשת ודר בתוכו ומעלה שכר להקדש איכא : כ] זה דר בתוכו חנם : כא] השכיר את תיבת הקדיש ל"ש ונמחק: כב] ליה השכר בתורה אות ו' נמחק : כג] לחולין שהרי חברו הקדיש את הבית והוא לא ידע ומעל כשדר בו ונפיק ליה כולי בית בתורת מעילה דהא איכא שהוא סבור שהיא שלו ואינו מתכוין להוציאו מרשות לרשות לא יוצא לחולין אלא לפי טובת הנאה שיש לו במלאכה דלא אמרינן אין מועל אחר מועל אלא כשהוא סבור שהכלי של חבירו והוא מכוין להוציא מרשות וכדקאמר רבי על ההיא ותיבות וכפרש"י ר"מ אמר ל"ש ותיבות וקאמר לו נמחק : כד] יחשב ככלי שרת : כה] מה"ד היכי דייר בו תיבת כי נמחק : כו] מעל לימא מסייע ליה לרב ואף על גב דדחי ליה דחויא בעלמא הוא :

שלא

עין משפט נר מצוה

[וי"ל רב פפי]

כב א מיי' פ"ג מהל' ערכין הלכה ג :

כג ב מיי' פ"ג מהל' ערכין הלכה יד :

כד ג ד מיי' פ"ד מהל' מעה"ק הלכה יג :

כה ה מיי' פ"ב מהל' גירושין הלכה כ טוש"ע אה"ע סימן קלד סעיף ה וסימן קנד סעיף כא :

כו ו מיי' פי"ד מהלכות מעשה"ק הלכה יו :

כז ז מיי' פ"ח מהלכות נזירות הלכה ג :

כח ח מיי' שם הל' ה :

כט ט מיי' פי"ד מהל' מעשה"ק הלכה י :

[פי' תוס' ר"ה ו. ד"ה יקריב ותוס' כריתות יב. ד"ה ... יבמות סג: ד"ה לאנוסים ותוס' ב"ב מח. ד"ה יקריב]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הקדישו וכו' הקדישו ס"ד שהדר בו וכו' מ"ס כיון דמעל נפיק ליה כו' ונראה לי דל"ג

ב"ב מח. קדושין יג. יבמות קו. ר"ה ו.

נ"ל והכא כו' להקדיש וה"ס דיכול לאסור נ"ק

[ספ"ק דב"מ]

ג"י נ"ק דר בו חנם

נ"א השכירות לחולין

מסורת הש"ס

נ"ק

[ב"ק סח: ע"ש ב"מ ו. ע"ש סנ. חולין קלט. תמורה ע"ש כה:]

נ"א דעולה

[כתובות נט:]

ב"ק מ. קנ: [נקמן כג:]

[קדושין נ: ב"ב מח.]

מיר כח. [מה. מנחות כ. זבחים קב: נדרים ד:]

[זבחים נ. ע"ש כתוס' ד"ה למקרא] תוספתא דמיר פ"ד [פסחים נט. ע"ש מיר יט.]

ויקרא א

נ"ל ומיהו קשה דהכא כו' ברשותו ובתוספתא כו' נ"ק

כנ"ל נ"ק

ויקרא א:ג

אם עולה קרבנו מן הבקר זכר תמים יקריבנו אל פתח אהל מועד יקריב אותו לרצונו לפני ה'

נושא

המקדיש בית בזמן ש[illegible] בו שוכר

נושא

בצאים ממשכנין על מה שח"ב להביא ובצאים אין ממשכנין אותו

נושא

כ' קפאמבא דוגמאות על יוצאים מן הכלל (השנוי במשנתנו)

מבנה

באיזה זוהר אין ממשכנין אותו

נושא/מבנה

[illegible] במתי צריכין דעת בעלים בעולה: בעולת מצורע - או - בעולת [illegible]